

පිළිතුරු
Biology
2010

[@AL_Past_Papers](#)

A කොටස (ව්‍යුහගත රචනා)

01. (A) (i) A ග්ලයිකොලිසිස B ක්‍රෙබ්ස් චක්‍රය / සිට්‍රික් අම්ල චක්‍රය T.C.A චක්‍රය
 C ඉලෙක්ට්‍රෝන පරිවහන දාමය
- (ii) A සෛල ජලාස්මය / සයිටොසොලය B මයිටොකොන්ඩ්‍රියා පූරකය
 C මයිටොකොන්ඩ්‍රියා මියර (අභ්‍යන්තර පටලය)
- (iii) A. 4 ATP / 2 ATP (මෙහි දී හතරක් නිපද වී දෙකක් මැයවනු ලබයි. මේ අනුව ශ්‍රාණය 2 ATP)
 C. 34 ATP
- (iv) ☆ NAD / NADH / NADH₂ ☆ FAD / FADH₂ ☆ සයිටොක්‍රෝම
- (v) ☆ ලැක්ටික් අම්ලය ☆ ඊතයිල් මද්‍යසාරය ☆ කාබන්ඩයොක්සයිඩ්
 (මින් මනුෂ්‍ය ම 2 ක් විවිධ ආකාරයකට)
- (vi) $\frac{38 \times - 30.6 \times 100}{- 2880} = 40.37\%$ (40.4% හෝ 40.3%)
 $\frac{36 \times - 30.6 \times 100}{- 2880} = 38.25\%$ (38.3% හෝ 38.2%)

- (B) (i) A රළු අන්ත:ජලාස්මය ජාලිකාව B ගොල්ගි සංකීර්ණය / ගොල්ගි දේහය
- (ii) A ☆ ප්‍රෝටීන් සංශ්ලේෂණය ☆ ප්‍රෝටීන් පරිවහනය ☆ ආශයිකා නිපදවීම
 (මින් මනුෂ්‍ය ම 2 ක් විවිධ ආකාරයකට)
- B ☆ ග්ලයිකොප්‍රෝටීන් / ග්ලයිකොලිපිඩ සංශ්ලේෂණය
 ☆ අණු රැස් කිරීම, ඇහිරීම හා බෙදා හැරීම. (පරිවහනය)
 ☆ ලයිසොසෝම නිපදවීම.

- (iii) සෛල ජලාස්මයේ පිහිටා ඇති, ප්‍රෝටීන් සුක්‍රිකාවලින් සෑදී ඇති ක්‍රිමාණ ජාලාකාර ව්‍යුහයකි. හෝ ක්ෂුද්‍ර ජාලාකාර ව්‍යුහයකි. නාලිකා හා අතර මැදී නාලිකාවලින් නිර්මිත ජාලාකාර ව්‍යුහයකි.
- (iv) ☆ සෛල හැඩය ලබාදීම ☆ සෛලයේ ඉන්ද්‍රියකා ස්ථාන ගත කිරීම / අවලම්භනය
 ☆ සන්ධාරනය ලබාදීම. ☆ සෛල තුළ ඉන්ද්‍රියකා පරිවහනය කිරීම. / වත්සරනය
 (මින් මනුෂ්‍ය ම 3 ක් විවිධ ආකාරයකට)
- (v) ☆ DNA ප්‍රතිවලිත වීමේ දී සිදුවන වැරදි ☆ දේහ සෛලවල විකෘති
 ☆ පාරිසරික සාධක මගින් ඇති වූ විෂ ද්‍රව්‍ය එක් රැස්වීම.
 ☆ පරිචායනිකයේ දී ඇතිවන / එකතු වන / එක් රැස්වන මුක්ත බණ්ඩ (මින් මනුෂ්‍ය ම 3 ක් විවිධ ආකාරයකට)
- (vi) ☆ බැක්ටීරියා රයිබොසෝමවලට සමාන රයිබොසෝම පිහිටීම හෙවත් 70 S රයිබොසෝම පිහිටීම.
 ☆ බැක්ටීරියා DNA වලට සමාන DNA පිහිටීම. / වාක්තාකාර (වක්‍රීය) DNA පිහිටීම.

- (C) (i) මිනිසාට ජීවත්වන සියලු ම ජීවීන්ට මවුන් අයත් පරිසර පද්ධතිවලත් එකතුව හෝ පාරිච්ඡය මත ජීවත්වන සියලුම ජීවීන්ගේ / ශාක, සත්ත්ව හා ක්ෂුද්‍රජීවීන්ගේ විවිධත්වය / වෙනස්කම
- (ii) ☆ වන විනාශය / වාසස්ථාන අහිමි වීම.
 ☆ අධිපරිභෝජනය / පමණ ඉක්මවා අස්වනු ලබා ගැනීම.
 ☆ දූෂණය / පරිසර දූෂණය
 ☆ ආගන්තුක ආක්‍රමණික විශේෂ හඳුන්වා දීම.
 ☆ කෘෂිකර්ම ක්‍රියාකාරීත්වයන් / පළිබෝධනාශක, කෘමිනාශක භාවිතය
 ☆ ගෝලීය පාරිසරික වෙනස්වීම් / දේශගුණික වෙනස්වීම්
- (iii) සත්ත්ව හා ශාක විශේෂවල ගෝලීය සංරක්ෂණ තත්ත්වය අන්තරායව ලක්වීමට ඉඩ ඇති තත්ත්වයන් ඇතිවීම ලේඛනය හෝ ජීවින්ගේ (ශාක හා සත්ව විශේෂවල) තර්ජන මට්ටම / අන්තරායව ලක්වීම පෙන්නුම් කරන ආකාරයකට
- (iv) ☆ තණට වූ ☆ වනමය තණට වූ / වන පරිසරයේ තණට වූ
 ☆ අභියෝග අන්තරායව ලක් වූ ☆ අන්තරායව ලක් වූ
 ☆ අන්තරායව ලක්වීමට ඉඩ ඇති ☆ සංරක්ෂණය මත රඳා පවතින
 ☆ අවුල් අවදානම් ☆ දැක්ම ලාභ
 ☆ ඇගයීමට ලක් නොකළ (මින් මනුෂ්‍ය ම 4 ක් විවිධ ආකාරයකට)

වෛරසයන් ලක් වූ සහ ඒකදේශික විශේෂ වැඩි සංඛ්‍යාවක් සහිත ප්‍රජනන ජීවිතයන් පොහොසත් ලෝකයේ ප්‍රදේශයක් / ප්‍රදේශයක්

- අ මල ද්‍රව්‍ය
- ආ කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය / කෘෂිනාශක / රසායනික පොහොර
- ඇ කැලි කසළ

- ඈ බැසල් සම්මුතිය - අන්තරායකාරී අපද්‍රව්‍ය / ද්‍රව්‍යය දේශ සීමා හරහා පරිවහනය
- මොන්ට්‍රියල් සන්ධානය - O_3 වියනට හානි කරන ද්‍රව්‍ය විමෝචනය අඩු කිරීම. / O_3 වියන ආරක්ෂා කිරීම.
- රුමසා සම්මුතිය - තෙත් බිම් සංරක්ෂණය
- CITES - අන්තරායට ලක් වූ විශේෂවල අන්තර්ජාතික වෙළඳාම

- ඈ (i) ව්‍යාධිජනක ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ගේ පැතිරීම.
- ආ ප්‍රජනන හානිය වන ද්‍රව්‍ය / කෘෂිනාශක ද්‍රව්‍ය / විශේෂ ඵල එක්දේශීය වීම.
- ඇ BOD වැඩි වීම. / ජලයේ O_2 අඩු වීම. / නිරවද්‍ය විශේෂණය මගින් ජලජ ජීවීන් කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කිරීම.
- ඈ දූෂණ හැමීම. ඈ සුපෝෂණය
- ඈ විෂ බැරලෝහ එක්දේශීය වීම. (මින් ඕනෑම හතරක් ලිවිය හැක.)

(ii) මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය

(A) (i) පරිමිත වර්ධනය

වර්ධනය විභාජක මගින් සිදුවේ.

(ii) එක් වර්ෂයක් තුළ / සාතුවක් තුළ දී ජීවන චක්‍රය සම්පූර්ණ වේ.

පරිමිත වර්ධනය

ද්විතීක වර්ධනයක් නැත.

(iii) අපිච්චය, බාහිකය, අන්තස්චර්මය, පරිචක්‍රය, ප්‍රාක් ශෛලම, ප්‍රාක් ජලෝයම, මස්තභව, පුරක පටකය

(iv) කඳු අග්‍රස්ථය

මූල අග්‍රස්ථය

ආ විභාජකය අග්‍රස්ථව පිහිටීම

ආ විභාජකය උප අග්‍රස්ථව / අග්‍රස්ථයට මඳක් ඇතිත් / මැදින් පිහිටයි.

ආ නව සෛල ඇතුළතට පමණක් එක් වේ.

ආ නව සෛල සෑම දිශාවකට ම එක් වේ.

ආ පත්‍ර මූලාකෘති මගින් ආරක්ෂා වේ.

ආ මූලාග්‍ර කොපුවෙන් ආරක්ෂා වේ.

ආ ප්‍රාක් කැම්බියම් පට කිහිපයකි.

ආ හනි ප්‍රාක් කැම්බියම්.

(මින් ඕනෑ ම තුනක් ලිවිය හැක.)

(මෙහි අවසාන කරුණ එතරම් නිරවද්‍ය නොවේ.)

(B) (i) ද්විතීක පත්‍රික කඳක සනාල කලාපයක්

a. අධස්තරය

b. ජලෝයම

c. කැම්බියම්

d. සෛලම

(ii) සෛලම වාහිනී ඒකකය

පෙනේර කළ ඒකකය

ආ සෛල ජලාස්මයක් නැත. අජීවී සෛල

ආ සෛල ජලාස්මයක් ඇත. සජීවී සෛල

ආ ද්විතීක සෛල බිත්තියක් ඇත.

ආ ද්විතීක බිත්තියක් නැත.

ආ සෛල බිත්තිය ලිහිනිතුව වී ඇත.

ආ ලිහිනිතුව වී නැත.

ආ හරස් බිත්ති නැත. සජීවී කල ඇත.

ආ පෙනේර කල ඇත.

(C) (i) සාසක්ති ආසක්ති ආනති වාදය

(ii) ජීවන ප්‍රවාහ කල්පිතය

(iii) සෛලම පරිවහනය

ජලෝයම පරිවහනය

ආ අක්‍රීය පරිවහනය / ATP වැය නොවේ.

ආ සක්‍රීය පරිවහනය / ATP වැය වේ.

ආ සෛල පීඩනයක් / පූෂණයක් යටතේ ඇති වේ.

ආ ධන පීඩනයක් නිසා ඇති වේ.

ආ ලක්ස්වේදනය උපකාරී වේ.

ආ ලක්ස්වේදනය උපකාරී නොවේ.

ආ මික දිශාත්මකයි.

ආ ද්වි දිශාත්මකයි.

- (D) (i) අක්ෂි ගෝලය දික් වීම.
කාචය පළල් වීම. / මහත් වීම. / කාචයේ චක්‍රතාව වැඩි වීම.
(ii) අචක්‍ර කාච (සහිත උපාස්) පාලදීම.
(iii) අක්ෂි ගෝලය කෙටි වීම.
කාචය සිහින් වීම. / කාචයේ චක්‍රතාව අඩු වීම.
(iv) උත්කල කාච (සහිත උපාස්) පාලදීම.

04. (A) (i) පරිවර්ති ගෝලය, අපරිවර්ති ගෝලය, ඕසො ගෝලය, තාප ගෝලය / උෂ්ණ ගෝලය
(ii) (a) පරිවර්ති ගෝලය (b) අපරිවර්ති ගෝලය
(c) පරිවර්ති ගෝලය (d) තාප ගෝලය / උෂ්ණ ගෝලය
(iii) 70% - 75% අතර ඕනෑම අගයක් වලංගු වේ.
(iv) (a) 3% (b) 2.25%

- (B) (i) (a) ☆ ප්‍රාරම්භ නිෂ්පාදිතයින් ☆ ප්‍රාරම්භ පාරිභෝගිකයින්
☆ ද්විතීක පාරිභෝගිකයින් ☆ විශේෂකයින්/ නිකේත හත්කයින්
(b) ☆ පස ☆ ජලය ☆ ආලෝකය ☆ උෂ්ණත්වය ☆ වාතය
(මින් ඕනෑම 4 ක් ලිවිය හැක.)
(ii) ☆ මූල ද්‍රව්‍ය වක්‍රීකරණය ☆ ගත්ති ගලනය
☆ ජීවින් අතර අන්තර් ක්‍රියා ☆ ජීවි හා අජීවී සංරචක අතර අන්තර් ක්‍රියා
☆ ජීවින් හා පරිසරය අතර අන්තර් ක්‍රියා (මින් ඕනෑම 2 ක් ලිවිය හැක.)
(iii) (a) 800,000 kJ ha⁻¹ year⁻¹
(b)

වැඩි වේ	✓
වෙනස් නොවේ.	
අඩු වේ.	

- (C) (i) (ගහනයක) යම් ජානයක ඇලීල දෙකකට වැඩි සංඛ්‍යාවක් තිබීම.
(ii) A රුධිර ගණය - I^AI^A , I^Ai
B රුධිර ගණය - I^BI^B , I^Bi
AB රුධිර ගණය - I^AI^B
O රුධිර ගණය - ii
(iii) උස, සමේ වර්ණය, බුද්ධිය / IQ
(iv) 9
(v) $\frac{1}{256}$ } මෙම පිළිතුරු ශීර්ෂිකේෂ වලටම නොවන අතර, ඒ සඳහා විස්තර සහන සලසේ.

(C) කොටස (iv) (a) හා (b) සඳහා දී ඇති පිළිතුරු පිළිබඳ සැඟිමකට පත්විය නොහැක. මෙහි (a) ගත් විට උස, ප්‍රමුඛතාව පෙන්වන ඇලීල යුගල් 4 කින් තීරණය වේ යන්න සඳහන් වේ. එම ඇලීල යුගල් ස්වාධීනව සංරචනය වන්නේ ද යන්න දක්වා නැති බව හා ඒවා ප්‍රමුඛතාව පෙන්වන ඒවා නම් අදාළ ඇලීල යුගලක ප්‍රමුඛ ඇලීලය සම්පූර්ණව මෙන් ම විමේ යුග්මක තත්ත්වයේ දී පවා ප්‍රමුඛ උස ලක්ෂණය සමඟ ප්‍රකාශ විය යුතු නිසා ඇලීල යුගල් හතර Aa Bb Cc Dd ලෙස ගත් විටයි.

- A.B.C.D { AABBCcDD
AaBBCCDD
AABbCCDD
AABBCcDD
AABBCcDd
.....
.....

කොඳු වගයෙන් අදාළ ඇලීල යුගල් හතර ප්‍රමුඛ ඇලීල අඩංගු වන ඕනෑම තත්ත්වයක දී උස ම ඉහත ලැබිය යුතුයි. ප්‍රමුඛ ඇලීල 3 ක් නිසා ඇතිවන උස විවිධාකාර විය හැකි ය.

- A . B . C . dd විවිධ උස මට්ටම් 4 යි
- A . B . cc D
- A . bb C . D.
- aa B . C . D.

ප්‍රමුඛ ඇලීල 2 ක් අඩංගු වන විවිධාකාර සහන දක්වේ.

- A . B . cc dd
 - A . bb . C dd
 - A . bb cc D.
 - aa B . C . dd
 - aa B . cc D.
 - aa bb C . D.
- මෙම අවස්ථා 6 විවිධ උස මට්ටම් 6 ක් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකි වේ.

එක් ප්‍රමුඛ ඇලීලයක් පමණක් අඩංගු වන විවිධ ආකාර 4 යි.

- Aa bb cc dd
 - aa B . cc dd
 - aa bb C . dd
 - aa bb cc D.
- විවිධ උස මට්ටම් 4 ක් ප්‍රදර්ශනය කළ හැකි ය.

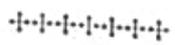
aa bb cc dd - අවම උස එක් මට්ටමක් ප්‍රදර්ශනය කරයි.

උස ම ඍත	විට සහන විවිධ මට්ටම්	විටක් සහල මට්ටම්	විඳහ මට්ටම්	මට්ටම් :
1	4	6	4	

එකතුව 16 ආකාරයක් ලැබිය යුතුයි. බහු ජාන ප්‍රවේණියක ලක්ෂණයක් සන්නිකිතව වෙනස්කම් ප්‍රදර්ශනය කිරීම : සංකීර්ණ නගා ගන්න.

b කොටස ගත් විට මෙම ගහනයේ උස ඇලීල යුගල් 4 කින් තීරණය වන නමුත් සමස්ථ ගහනයේ ම ජීවිත විටය ප්‍රමුඛ ප්‍රවේණාත් පමණක් (Aa Bb Cc Dd) මිටි ම ඍත $\frac{1}{4}$ න් $\frac{1}{4}$ න් $\frac{1}{4}$ න් $\frac{1}{4}$ ලැබිය හැක. එනම් $\frac{1}{256}$ ලැබිය හැක. එක් ගහනයක විවිධ ප්‍රවේණිදර්ශ අඩංගු වන අතර, එම ඇලීලවල සංඛ්‍යාත විවිධ විය හැකි ය. උදාහරණයක් ලෙස පහත මාට්ටල උස = T හා මිටි = t වන අවස්ථාවක ගහනයේ මිටි ඍත $\frac{1}{4}$ ලැබිය යුතු ය යන්න සඳහන් කිරීමට මෙම ගහනයක තත්ත්වයකි. ගහනයේ අදාළ ඇලීල යුගල් හතරේ ම ඇලීල සංඛ්‍යාතයන් 0.5 බැගින් වන අවස්ථාවක කැපී පෙනෙන ලෙස ඇලීල යුගල් 4 විෂම යුග්මකයන් අතර ප්‍රමුඛක ලැබිය යුතු මිටි ම ඍතවල ප්‍රමාණය කියා ඇසුවා නම් පිළිතුර $\frac{1}{256}$ වන බැවින් එම ගහන ප්‍රවේණිය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇති ඕනෑ ම කෙනෙකුට මෙය පැහැදිලි විය යුතුයි.

- (D) (i) පරිපූර්ණ ගහනයක ඇලීල / ප්‍රවේණිදර්ශ සංඛ්‍යාතයන් නියතව පවතී.
- (ii) 3.92%
- (iii)
 - ★ අහඹු සංවාසය සිදු නොවීම. / වරණය සිදුවීම.
 - ★ විකෘති ඇති වීම.
 - ★ පර්යවනය / ආගමනය හා විගමනය
 - ★ ගහනය කුඩා වීම.
- (iv) (a) මසාචිත් / හැල්ඩේන් (b) වාල්ස් ඩාවින් / රසල් මොලස්
- (c) වාල්ස් ලයල් (d) ලැමාර්ක්

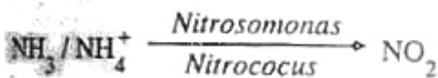
B කොටස (රචනා)

1. සෛන්ද්‍රික අතර දැකිය හැකි විවිධ පෝෂණ ආකාර

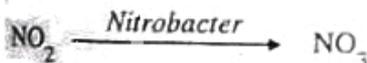
1. රසායනික ස්වයංපෝෂි
2. රසායනික විෂමපෝෂි
3. ප්‍රභා ස්වයංපෝෂි
4. ප්‍රභා විෂමපෝෂි

2. කෘත්‍රික ජීවින් පසේ සරු බවට දායක වන අයුරු

සෛන්ද්‍රික බවට දායක වන පාංශු ක්ෂුද්‍ර ජීවින් එනම් දිලීර හා බැක්ටීරියා ශාකවලට ලබාගත හැකි පෝෂක ද්‍රව්‍ය නිපදවයි. මූලික හා සත්ත්ව ද්‍රව්‍යවල ඇති සංකීර්ණ කාබනික සංයෝග විශෝජනය මගින් සරු පෝෂක වැඩ හා $CO_2 + H_2O$ අවශ්‍ය කරයි. මෙය නයිට්‍රජන්, කාබන්, පොස්පරස්, සල්ෆර් යන පෞද්ගල හා රසායනික පද්‍ර මගින් සිදු වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය නයිට්‍රිකරණය / විශෝජනය ලෙස හඳුන්වයි. පසේ ඇති පෝෂක මෙම ක්‍රියාවලියෙන් ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වේ. බැක්ටීරියා හා දිලීරවල බහිෂ්ඨකරණය එක්සත්ව මෙම ක්‍රියාවලිය සඳහා හේතු වේ. ප්‍රෝටීන්, ප්‍රෝටොප්ලැසිමය / ජල විච්ඡේදනයේ භාජනය වී ඇමෝනියම් අම්ල ඇති වීමට ක්ෂුද්‍ර ජීවින් දායක වන අතර, පසේ වටපිටා විෂම පෝෂි බැක්ටීරියා (ක්ෂුද්‍ර ජීවින්) මගින් ඇමෝනියම් අම්ල ඇමෝනියා / ඇමෝනියම් බවට පත් කරයි. (ඇමෝනියම්කරණය) *Nitrosomonas* හා *Nitrococcus* මගින් ඇමෝනියම් නයිට්‍රයිට් බවට පත් කරයි.

නයිට්‍රයිට් \longrightarrow නයිට්‍රේට් බවට පත්වන්නේ *Nitrobacter* මගිනි.

සිදුලේ ජීවින් වන *Azotobacter* හා *Clostridium* වැනි බැක්ටීරියා ද *Nostoc* හා *Anabaena* වැනි සමහර බැක්ටීරියා ද පාංශුකාරී නයිට්‍රජන්, නයිට්‍රේට් / ඇමෝනියා බවට පත් කිරීම (N_2 නිර කිරීම) සිදු කරයි. මීට අමතරව සහජීවී ජීවින් වන *Rhizobium* හා *Anabaena* ද නයිට්‍රජන් නිර කිරීමට දායක වේ. සමහර ක්ෂුද්‍ර ජීවින් මේ වර්ග / කොටස නිපදවීමේ දිලීර සුක්‍රිකා ඇති කිරීමත් මත පසේ ව්‍යුහය වැඩි දියුණු වේ. මෙම ක්‍රියාවලි පාංශු සමාජය පැදීම ලෙස හඳුන්වයි. උසස් කාල සමය දිලීරක මූල සංගම් පැවැත්වීම මගින් ශාකවලට ලබාගත හැකි පෝෂක / පොස්පරස් සාදයි.

විශාල දේහ උෂ්ණත්ව යාමනය කෙරෙන අයුරු

මධ්‍යමයෙකු වන මිනිසාගේ දේහ උෂ්ණත්වය නියත අගයක ($36.8^\circ C - 37^\circ C$) පවත්වා ගත යුතු වේ. මෙම යාමක ක්‍රියාදාමය සත් ප්‍රතිපෝෂි යාන්ත්‍රණයකට අනුව සිදුවේ. හයිපොතැලමසය උෂ්ණත්ව යාමක මධ්‍යස්ථානය ලෙස ක්‍රියා කරයි.

උෂ්ණත්වය ඉහළ යාමේ දී

සෘජු ඇති රුධිර දේහාණු හා නිදහස් ස්නායු අන්ත උත්තේජනය වේ. මෙවා මගින් හයිපොතැලමසයේ ඇති උෂ්ණත්ව යාමක මධ්‍යස්ථානය වෙත පණිවිඩයක් එනම් ස්නායු ආවේශයක් යැවේ. එවිට එහි කාරණාති මධ්‍යස්ථානය උත්තේජනය වීමෙන් කාලය ඉතාම කෙටි ක්‍රියාවලි ආරම්භ වේ. එසේ ම කාලය නිපදවීමේ ක්‍රියාවලි නියෝධනය වේ.

ස්වදී ඉන්ද්‍රිය උත්තේජනය වීමෙන් ශ්වේද ප්‍රාචය වැඩිවන අතර, එම ශ්වේදය වාෂ්ප වීම සඳහා සමෙන් දේහයෙන් කාලය නිකුත් කර ගනී. එසේ ම සමට ආසන්නව ඇති රුධිර වාහිනී විස්ථාරණ වීමෙන් සමට වැඩි සැලකීම වැඩි වේ. මේ මගින් මධ්‍යස්ථානය වෙත විකිරණය මගින් ඊට අමතරව සන්නයනය හා සංවහනය මගින් කාලය හානි වේ. මේ අතර හයිපොතැලමසය හා ඉන්ද්‍රිය මධ්‍යස්ථානය ප්‍රච නියෝධනය වීම මගින් පරිවෘත්තීය වේගය අඩු වේ. එම නිසා කාලය නිපදවීම අඩු වේ. ඉහත ක්‍රියාවලි මගින් මධ්‍යස්ථානය දේහ උෂ්ණත්වය සාමාන්‍ය අගය දක්වා පහළ යයි. එවිට කාල හානි මධ්‍යස්ථානය උත්තේජනය වීම නවති. මේ මගින් සඳහන් යාන්ත්‍රණ ක්‍රියාත්මක වීම නවති.

උෂ්ණත්වය අඩුවීමේ දී

ස්වදී ඉන්ද්‍රිය අන්ත බල්බ හා නිදහස් ස්නායු අග්‍ර උත්තේජනය වීම මගින් හයිපොතැලමසයේ දේහ උෂ්ණත්ව යාමක මධ්‍යස්ථානය වෙත පණිවිඩයක් යැවේ. එවිට එහි ඇති කාලගාමී මධ්‍යස්ථානය උත්තේජනය වේ. එවිට කාලය නිපදවීමේ ක්‍රියාවලි මගින් මධ්‍යස්ථානය වෙත විකිරණය මගින් ඊට අමතරව සන්නයනය හා සංවහනය මගින් කාලය හානි වේ. මේ අතර හයිපොතැලමසය හා ඉන්ද්‍රිය මධ්‍යස්ථානය ප්‍රච නියෝධනය වීම මගින් පරිවෘත්තීය වේගය අඩු වේ. එම නිසා කාලය නිපදවීම අඩු වේ. ඉහත ක්‍රියාවලි මගින් මධ්‍යස්ථානය දේහ උෂ්ණත්වය සාමාන්‍ය අගය දක්වා පහළ යයි. එවිට කාල හානි මධ්‍යස්ථානය උත්තේජනය වීම නවති. මේ මගින් සඳහන් යාන්ත්‍රණ ක්‍රියාත්මක වීම නවති.

කයිටොක්සින් හා ඇබ්‍රිනලින් ස්‍රාවය වැඩිවීමෙන් පරිවෘත්තීය වේගය වැඩි වේ. ඉහත ක්‍රියාවලි ප්‍රමාණවත් නොවන විට උද්ගාමක රේඛි කදින් සංකෝචනය වීම මගින් කාපය නිපදවයි. මෙය ද ප්‍රමාණවත් නොවන අවස්ථාවල කාපය සංකෝචනය එනම් වේගලීමට පටන් ගනී. එමගින් ද දේහයට කාපය ලැබේ.

ඉහත ක්‍රියාවලි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේහ උෂ්ණත්වය සාමාන්‍ය අගයට පැමිණීමත් සමඟ කාපලාභී මධ්‍යස්ථානය උත්තේජනය වී නවතී. ඉහත සියලු ම යාන්ත්‍රණයන් අනිවිච්චිව සිදුවේ.

මෙහිදී වාෂ්පීභවනය හා වාෂ්පීකරණය අතර වෙනස නොදන පිළිතුර සකස් කොට ඇති බව පෙනේ. ඔබ දන්නා පරිදි මෙම වැරද්ද සිදුකොට ඇත. සාමාන්‍ය පරිසර උෂ්ණත්වයේ ජල වාෂ්ප බවට පත්වීම වාෂ්පීභවනය වන අතර, කාපයෙන් ජලය වාෂ්ප වීම වාෂ්පීකරණය බව සාමාන්‍ය පෙළ මට්ටමේදීම ඉගෙන ගන්නා කරුණකි. දේහය මතට ස්‍රාවය වන ජලය වාෂ්ප වීම සඳහා දේහයෙන් කාපය ලබා ගැනීම මත ඇතිවන උෂ්ණත්වය ඉවත් කිරීමත් සිදු කෙරේ.

03. සුදුසු නිදර්ශන දෙකින් කාබෝහයිඩ්‍රේට්වල මූලික රසායනික ලක්ෂණ හා ජෛවී කාර්යයන් විස්තර කිරීම.

කාබෝහයිඩ්‍රේට්වල මූල ද්‍රව්‍යය සංයුතිය C, H, O වේ. $C_x(H_2O)_y$ යන පොදු සූත්‍රයෙන් දක්වන අතර, H:O අනුපාතය 1:1 වේ. කාබෝහයිඩ්‍රේට් ප්‍රධාන කාණ්ඩ 3 කට බෙදේ.

1. මොනොසැකරයිඩ්
2. ඩයිසැකරයිඩ්
3. පොලිසැකරයිඩ් විශේෂ

මොනොසැකරයිඩ් කනී සීනි ඒකකයකින් සෑදේ. සියලු ම මොනොසැකරයිඩ් ඔක්සිහාරක වන අතර ඒවායේ පොදු කාර්ය පරමාණු සංඛ්‍යාවට අනුව වර්ග කරනු ලබයි.

මොනොසැකරයිඩ්වලට උදාහරණ

- ට්‍රයෝස (3C) → ශ්ලීසරැල්ඩිනයිඩ්
- පෙන්ටෝස (5C) → රයිබෝස් / ඩික්සිරයිබෝස්
- රිබ්සුලෝස්
- හෙක්සෝස් (6C) → ශ්ලුකෝස්, ෆැක්ටෝස්, ගැලැක්ටෝස්

ඩයිසැකරයිඩ්, මොනොසැකරයිඩ් අණු දෙකකින් සමන්විතයි. ශ්ලයිකොසයිඩ්ස් බන්ධනවලින් බැඳී සෑදී ඇත. ඩයිසැකරයිඩ්වල උදාහරණ වන්නේ මෝල්ටෝස්, සුක්‍රෝස්, ලැක්ටෝස් ය. මෙහි මෝල්ටෝස්, ශ්ලුකෝස් අණු දෙකකින් ද සුක්‍රෝස්, ලැක්ටෝස් ද ෆැක්ටෝස් මගින් ද ලැක්ටෝස්, ශ්ලුකෝස් හා ගැලැක්ටෝස් මගින් ද සෑදී ඇත. සුක්‍රෝස් නිර්මන්සිතාරක සීනි වන අතර මෝල්ටෝස් හා ලැක්ටෝස් ඔක්සිහාරක සීනි වේ.

පොලිසැකරයිඩ් විශාල බහුඅවයවික අනු හෙවත් මහා අනු වේ. මේවා මොනොසැකරයිඩ් අනු රාශියක් මගින් සෑදී බන්ධනවලින් බැඳී සෑදේ. මේවා සාමාන්‍යයෙන් ජලයේ අද්‍රව්‍යයි. පොලිසැකරයිඩ්වලට උදාහරණ ලෙස පිෂ්ඨය, සුක්‍රෝස් හා සෙලියුලෝස් හත හැක. මේවා ශ්ලුකෝස්වල බහුඅවයවික වේ. ඉනියුලීන් ෆැක්ටෝස්වල බහුඅවයවිකයකි. පෙන්ටෝස් පෙන්ටෝස් ගැලැක්ටෝසරොනික් අම්ලයේ බහුඅවයවිකයකි.

කාපය ගැන සැලකීමේ දී ප්‍රභාසංස්ලේෂණයේ ප්‍රාරම්භික ඵල කාබෝහයිඩ්‍රේට් වේ. මේවා ජීවීන්ගේ ප්‍රධාන ආහාරයකි. ප්‍රතිසන්තතිකව පැවතීමට උදාහරණ වන්නේ ශ්ලීසරැල්ඩිනයිඩ් ශ්වසනයේ / ශ්ලයිකොලයිසියේ අතරමැදි ඵලයකි. බොහෝ රසායනික ප්‍රතික්‍රියා සඳහා අතරමැදි ඵලයක් එනම් අමු ද්‍රව්‍යයක් ලෙස ක්‍රියා කරයි. එය ප්‍රභාසංස්ලේෂණයේ ප්‍රථම ඵලයේ ව්‍යුත්පන්නයකි. ප්‍රෝටීන් අනෙක් කාබෝහයිඩ්‍රේට් නිෂ්පාදනය සඳහා ප්‍රධාන අමුද්‍රව්‍යය ලෙස ක්‍රියා කරයි. රයිබෝස්, RNA සෑදීමට අත්‍යවශ්‍ය න්‍යූන්ලියෝටයිඩ් / ATP වල සංඝටකයකි. සහඵන්සයිම්, NAD / NADP වල සංඝටකයකි. ඩිඔක්සිජනීකරණයේදී NAD සංඝටකයකි. රිබ්සුලෝස් ප්‍රභාසංස්ලේෂණයේ CO₂ ප්‍රතිග්‍රාහකයේ සංඝටකයකි. (රිබ්සුලෝස් 1.5 ඩයිසැකරයිඩ්වලට වඩා වැඩි ස්වල්පයක් සහිතව පිෂ්ඨය සතුන් තුළ පවතින සංචිත කාබෝහයිඩ්‍රේටයකි.

04. (a) ශාක වර්ධක ද්‍රව්‍ය යනු, වර්ධක ප්‍රතිකාරයක් උත්තේජනය කිරීමට හෝ නියෝධනය කිරීමට ඉසා කුඩා ප්‍රමාණවලින් ශාක තුළ නිපදවන ලද ද්‍රව්‍ය වේ.

- (b) ප්‍රධාන ශාක වර්ධක ද්‍රව්‍ය හා ඒවා නිපදවන ස්ථාන
ඔක්සින (IAA)	-	☆	කඳ අග්‍රස්ථය / ප්‍රරෝහ අග්‍රස්ථය	☆	ලපටි පත්‍ර
සයිටොකයීන්	-	☆	මූල අග්‍රස්ථය	☆	ඵල
				☆	සෛල විභාජනය සිදුවන පටක

බේටයේ යූරියා / යූරික් අම්ලය ඇත. එහි pH අගය 6.5 - 7.5 අතර වේ. බේටය රස ප්‍රතිග්‍රහණයට පැදවූ බව කථනයට උපකාරී වේ. බේට ප්‍රාථම ප්‍රත්‍යානුවේහි ස්නායු පද්ධතිය මගින් උත්තේජනය කරනු ලබයි. කෙටිපිටි ස්නායු පද්ධතිය මගින් එය නිශේධනය කරයි.

(b) ජෛව ප්‍රතිකර්මනය
ජලජ පරිසරවලින් / කාර්මික අපසන්දනවලින්, භෞමික පරිසරවලින් / පසෙන් දූෂක ඉවත් කිරීමට ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වේ. කාර්මික අපසන්දනවලින්, භෞමික පරිසරවලින් / පසෙන් දූෂක ඉවත් කිරීමට ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වේ. කාර්මික අපසන්දනවලින්, භෞමික පරිසරවලින් / පසෙන් දූෂක ඉවත් කිරීමට ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වේ. කාර්මික අපසන්දනවලින්, භෞමික පරිසරවලින් / පසෙන් දූෂක ඉවත් කිරීමට ක්ෂුද්‍ර ජීවීන් පවත්වා ගැනීමට උපකාරී වේ.

උදාහරණ :- මුහුදේ කෙල් ඉහිරුම් ඉවත් කිරීම, ක්‍රෝමියම් / ලෙඩ / මර්කරි වැනි විෂ ලෝහ විෂ නොවන පද්ධතියක් පත් කිරීම / ඉවත් කිරීම / මෙමගින් සිදු කෙරේ. කොම්පෝස්ට් සෑදීමේ ක්‍රියාවලිය / කැළි කසල විවෘතව පවතින ක්‍රියාවලිය වේගවත් කරයි. ජලජ පරිසරවල කාබනික අපද්‍රව්‍ය අඩු කිරීමට භාවිත කරයි. කාර්මික අපසන්දනවලින් විශේෂයෙන් වේගවත් කිරීමට භාවිත කරයි.

(c) ජාන ක්ලෝනකරණය හා වෛද්‍ය විද්‍යාවේ සහ කෘෂිකර්මයේ යෙදීම්
ක්ලෝනකරණයේ දී මෙහි දී පළමුව අවශ්‍ය (ආගන්තුක) ජානයක් වෙන්කර ගනී. බැක්ටීරියා, ජලාස්මිඩ, වෛරස, ගෙනෝමයක් සහිතව ප්‍රතිසංයෝජිත ජාන සහිත බැක්ටීරියා සෑදීමට යොදා ගනී. පසුව මෙම වෙන්කර ගන්නා ජාන සහිත බැක්ටීරියා සෑදීමට යොදා ගනී. පසුව රෙජිට්ස්න් එන්සයිම භාවිත කොට DNA කොටස්වලට කපා ගනී.

ජල විද්‍යුතාපමේතය යොදාගෙන අවශ්‍ය ජානය වෙන්කර ගැනීම / පිරිසිදු කර ගැනීම සිදු කෙරේ. DNA කොටස් එන්සයිම යොදාගෙන ක්ලෝන වාහක DNA වලට / වෛරස් ගෙනෝමයට / බැක්ටීරියා ජලාස්මිඩයට ජානය සම්බන්ධ කරයි. පසුව ධාරක සෛලයකට / බැක්ටීරියා සෛලයකට ඇතුළත් කෙරේ.

වෛද්‍ය විද්‍යාවේ දී මිනිසාගේ රෝගාබාධ සඳහා ප්‍රතිකාර ලෙස විවිධ ප්‍රෝටීන නිපදවීමට උපයෝගී කර ගනී. මානව ඉන්සියුලින් නිපදවීමට රුධිරය කැටි ගැසීමේ සාධක නිපදවීමට, එන්තස් වර්ග නිපදවීමට, මානව වර්ධක හෝර්මෝන නිපදවීමට භාවිත කරයි. විකිස්සාව සඳහා ද යොදා ගැනේ.

කෘෂිකර්මයේ දී කෘමීන්ට ප්‍රතිරෝධී ශාක නිපදවීම, වයිරසවලට ප්‍රතිරෝධී ශාක නිපදවීම, වල්නාශකවලට ප්‍රතිරෝධී ශාක නිපදවීම සඳහා යොදා ගනී. ශාකවල පෝෂණ තත්ත්වය වැඩි කිරීම / ගොවිපලවල සතුන්ගේ පෝෂණ තත්ත්වයන් වැඩි කිරීම සඳහා යොදා ගනී.

